

Книга «Винаходи та інновації. Винахідники України» — довідково-іміджеве видання, яке розповідає про відомих українських новаторів та науковців — наших сучасників, людей із величезним творчим потенціалом, які присвятили своє життя нелегкій, почесній і водночас надзвичайно цікавій справі винахідництва. Значну увагу приділено компаніям, науковим та інноваційним підприємствам і установам України, чия діяльність спрямована на розвиток винахідницької галузі держави, забезпечення охорони інтелектуальної власності та налагодження зв'язків науки й виробництва.

У книзі також міститься розгорнута інформація про історію винахідницької справи в Україні від найдавніших часів до сьогодення, де, зокрема, подано й біографічні дані наших ушавлених та відомих усьому світові співвітчизників — засновників різних галузей науки і техніки.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Б. М. МАЛИНОВСЬКИЙ

Заслужений діяч науки й техніки України,
двічі лауреат Державної премії України,
член-кореспондент НАН України

В. І. ШЕПЕЛЬ

Президент Інноваційної палати України

А. М. ФЕРЧУК

Завідувач Музею правової охорони інтелектуальної власності
ДП «Український інститут промислової власності»

М. А. СЕРБ

Директор ТОВ «Видавничий центр «Логос Україна»

А. В. АРТЮХ

Редактор ТОВ «Видавничий центр «Логос Україна»,
кандидат філологічних наук

О. В. ГАВРИЛЕНКО

Керівник проекту

Потопальський Анатолій Іванович

Потопальський Анатолій Іванович — завідувач відділу модифікації структури біологічно активних речовин Інституту молекулярної біології і генетики НАН України.

Заслужений винахідник України, кандидат медичних наук, доцент. Професор Європейської академії проблем людини, засновник і директор Інституту оздоровлення і відродження народів України та благодійного фонду «Небодарний цілитель».

У 1956 р. закінчив Житомирське медичне училище № 1, вступив на лікувальний факультет Івано-Франківського медичного інституту. З першого ж курсу Анатолій Іванович почав займатися науковою роботою, вивчаючи властивості біологічно активних речовин, які містить чистотіл, і поліпшуючи структуру їх молекул. Так за два роки Анатолій Потопальський одержав препарат «Амітозин», який перешкодив поділу клітин злоскісних пухлин і викликав їх старіння – апоптоз. Унікальність цього препарату полягала в тому, що він не лише не пригнічував кровотворення та імунітет, а навпаки – підсилював їх, мобілізуючи організм на боротьбу з хворобою.

«Амітозин» і його аналоги були запатентовані, а молодого науковця одразу після закінчення вишу в 1963 р. призначено асистентом кафедри патофізіології Івано-Франківського медінституту, а у 1970 р. — керівником спеціально створеної за постановою Кабінету Міністрів СРСР проблемної лабораторії корегуючої терапії злоскісних пухлин і гемобластозів при Львівському медичному інституті.

Не зупиняючись на досягнутому, Анатолій Іванович разом із Л. В. Лозюк у 1973 р. розробив ще один унікальний препарат – «Ізатізон», який ось уже понад 35 років успішно використовується для попередження і лікування вірусних та мікробно-вірусних хвороб і пухлин у ветеринарії, ефективний імуномодулятор.

Із 1977 р. Анатолій Потопальський працює в Інституті молекулярної біології і генетики (ІМБІГ) НАН України завідувачем відділу модифікації структури біологічно активних речовин.

А.І. Потопальський запатентував понад 60 нових препаратів із протипухлинною, протівірусною та імуномодельною дією, розробив 15 оригінальних фіточаїв на основі чистотілу, створив понад 20 нових форм, сортів і видів лікарських і сільськогосподарських рослин, 6 із яких затверджені Держсортінспекцією України й рекомендовані для широкого використання як нові сорти з високою продуктивністю і вмістом діючих речовин. Десять із вказаних фіточаїв, що містять чистотіл і десятки інших рослин, випускає Житомирський завод «Ліктрави» під брендом «**Доктора А. І. Потопальського**». Ці фіточаї оздоровлюють організм, лікують доброякісні й злоскісні пухлини, поліартрит, розсіяний склероз та багато інших хвороб. На основі нових рослин власної селекції, ехінацеї «Поліська красуня», синюхи блакитної «Поліська блакить», гарбуза «Кавбуз Здоров'яга» рекомендовані такі харчові добавки, як «Спокій», «Бадьорість», «Будьмо здорові», «Кавбузол», «Кавбусорб», чай з ехінацеї «Поліська красуня».

Вчений розробив низку сучасних біотехнологій: цілеспрямованого поліпшення спадкової інформації біологічних об'єктів; очищення довкілля за допомогою рослин, здатних засвоювати атмосферний азот замість дорогих хімічних добрив; отримання високих врожайів на засолених ґрунтах; підвищення продуктивності корисних комах, риб, птахів, тварин; боротьби з агробактеріальним раком рослин на основі принципово нової технології його діагностики, профілактики і лікування; отримання стійкого щодо раку насінневого й садивного матеріалу винограду, кісточкових і зерняткових культур та овочів; підвищення врожайності рослин за допомогою обробки насіння злаків та овочів природним препаратом «**Дивостим**» без забруднення навколишнього середовища.

У 1979 р. для створення насіннево-селекційної бази він заклад дендропарк «Перемога» на 40 га неугідь у с. Ходаки Коростенського району Житомирської обл.

Завідувач відділу модифікації структури біологічно активних речовин Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

133

НОВІТНЕ В МЕДИЦИНІ

Науковий доробок А. І. Потопальського – 10 монографій, понад 250 публікацій і понад 100 авторських свідоцтв і патентів. Зокрема патентів:

1. Спосіб получения тиофосфамидных производных алкалоидов чистотела большого (Н. М. Туркевич, А.І. Потопальський, М. С. Олійовська, Ю. М. Пашкевич, В.М. Новицький).

2. Протівірусний препарат «Ізатізон» (А.І. Потопальський, Л.В. Лозюк).

3. Спосіб лікування раку підшлункової залози (Я.М. Сусак, С. П. Осинський, А. І. Потопальський, Ю.А. Потопальська).

4. Спосіб ранньої діагностики злоскісних пухлин (Л.П. Швачко, А. І. Потопальський, І. І. Бух, А. П. Степаненко, В. С. Процик, В. О. Кикоть, М. В. Гульчій).

5. Спосіб профілактики захворювань у промислових прісноводних риб (Л. А. Заїка, А. І. Потопальський, Г.О. Сич, Н. М. Матвієнко, Л. П. Бучацький).

6. Спосіб підвищення продуктивності та стійкості рослин до хвороб (А. І. Потопальський В. А. Кацан, Л.Н. Юркевич, Л.В. Лозюк).

7. Гарбуз кормовий Кавбуз «Здоров'яга» (А.І. Потопальський).

У 1992–1994 рр. співробітники лабораторії, якою керує Анатолій Іванович, працювали за програмою Національного комітету у структурі Президента України з питань боротьби зі СНІДом і довели високий антивірусний та імуномодельний ефект амітозину та ізатізону.

У 2005 р. на базі Інституту молекулярної біології та генетики з ініціативи Анатолія Потопальського відбувся Міжнародний науково-практичний форум «Основи молекулярно-генетичного оздоровлення людини і довкілля», присвячений новому науковому напрямку модифікації молекулярної структури біологічно активних речовин.

Наукові розробки А. Потопальського високо оцінені як в Україні, так і за кордоном: у 1985 р. він був нагороджений срібною медаллю за препарат «Ізатізон» на Міжнародній виставці досягнень у сільському господарстві (Будапешт, Угорщина), у 1987–1990 рр. – срібними медалями на всесоюзній і республіканських виставках досягнень народного господарства за препарат «Ізатізон» і технологію боротьби з агробактеріальним раком рослин. За заслуги перед Україною нагороджений Орденом Святого Архистратига Михаїла (2003).

У 2004 р. вченого було висунуто на здобуття Нобелівської премії у галузі медичної хімії, у 1996р. – визнано «людиною року» за версією Американського біографічного інституту, а його біографію включено до міжнародного видання «500 лідерів впливу» (США, 1994).

Незважаючи на всі досягнення, найвища мета життя Анатолія Івановича — створення Національного центру молекулярного оздоровлення людини і довкілля – поки що залишається мрією. Але його оптимізм і наполегливість, віра у справедливість – це найпевніший шлях до перемоги й до втілення у життя всіх задумів.